

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อสร้างมาตรฐานการศึกษายุคใหม่
Quality assurance in education institutions to create new educational standards

ผกา มาสอน
pakamad@fma.or.th

บทคัดย่อ

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างความเชื่อมั่นให้สังคมและกับทุกฝ่ายให้ยอมรับในคุณภาพของสถานศึกษาว่าผู้เรียนทุกคนจะได้เรียนรู้ตลอดชีวิตเพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงมีคุณภาพตามมาตรฐาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและการจัดการศึกษา

เนื่องจากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิมได้สิ้นสุดลง การเปิดศักราชใหม่ของการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาของไทยจึงได้เกิดขึ้น ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ฉบับใหม่ สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับอัตลักษณ์และบริบทของตนได้โดยมุ่งให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญกระตุ้นให้สถานศึกษาจัดการศึกษาที่พัฒนาคนและสังคมไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนให้มีสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่กำลังก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ประเด็นเร่งด่วนที่จะต้องปฏิรูปการศึกษา คือ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ มุ่งพัฒนาการบริหารแบบกระจายอำนาจมีความโปร่งใส เป็นธรรม มีระบบตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ (เลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๕๒)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจความสำคัญของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและการศึกษายุคใหม่

คำสำคัญ : การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, มาตรฐานการศึกษายุคใหม่

Abstract

Educational quality assurance is one of the tools for improving the quality of education. Encourage the society and all parties to accept the quality of educational learners will have the opportunity to learn all over the world. Promote the participation of all sectors in the administration and management of education. Because the original national education plan has ended. The new era of quality assurance in education management has occurred. Under the new Ministerial Education Quality Assurance Act, ๒๕๖๑. Education can be tailored to their identities and contexts. Ensure that students meet the standards set by the standards. Educational quality assurance is an important tool for motivating educational institutions to develop people and society to security wealthy and sustainable. Tobe consistent with the changing society that is entering the ๒๑ st century. The urgent issue that needs to be reformed is education. Improve the quality of Thai people. New teacher development improve school quality and new learning resources. And

develop new management quality. The development of decentralized management is transparent fair Has a powerful monitoring system. (The Secretary General, Education Council, ๒๐๐๙)

This article aims to understand the importance of quality assurance, education, and modern education.

Keywords : Quality assurance, New Age Education Standards

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการสร้างความเชื่อมั่นให้สังคมยอมรับในคุณภาพของสถานศึกษา เป็นกลไกผลักดันให้กระบวนการทำงานในทุกระดับและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างสอดคล้องกันเป็นระบบ ในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ เพื่อบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพโดยอาศัยหลักการวิธีการบริหารและการจัดการคุณภาพ (Quality management) สร้างความมั่นใจกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ อีกทั้งสร้างมาตรฐานการศึกษาไทยให้ทัดเทียมกับอารยประเทศ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ มาโดยตลอด เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๖๑) มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งนี้เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตามคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกฝ่ายที่มีส่วนในการจัดการศึกษาต้องตระหนักและดำเนินการจนบรรลุผลในที่สุด ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของคนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ ฉบับนี้ขึ้น เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้อง กับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศกระบวนการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ เน้นการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและการยอมรับของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลให้การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จ

กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ฉบับใหม่ พลิกโฉมแนวคิด เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาสามารถกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเอง โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ และประเภทการศึกษา ที่รัฐมนตรีประกาศและกำหนด สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับอัตลักษณ์ และบริบทของตนได้การประกันคุณภาพการศึกษาจะไม่ใช่อภาระไม่ใช่สิ่งยุ่งยาก ไม่ได้มุ่งเน้นตัดสินแต่เป็นการให้คำปรึกษาแนะนำและส่งเสริมการสนับสนุนแบบกัลยาณมิตร เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเป้าหมายสำคัญ คือ คุณภาพผู้เรียน

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และมาตรา ๔๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. ๒๕๓๓

ข้อ ๒ ในกฎกระทรวงนี้ “การประกันคุณภาพการศึกษา” หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีกลไกในการควบคุมตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่าสถานศึกษานั้นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล “สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ข้อ ๓ ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี เพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษามรรคหนึ่งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษามีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อ ๔ เมื่อได้รับรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาตามข้อ ๓ แล้วให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาจัดส่งรายงานดังกล่าวพร้อมกับประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการให้มีการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบซึ่งรวบรวมได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษาแห่งนั้นให้แก่สำนักงานเพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการประเมินคุณภาพภายนอกให้สำนักงานดำเนินการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินและการติดตามตรวจสอบดังกล่าว พร้อมข้อเสนอแนะให้แก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไปในการดำเนินการตามวรรคสอง สำนักงานอาจจัดให้บุคคลหรือหน่วยงานที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานดำเนินการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้ให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้นติดตามผลการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามวรรคสอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ข้อ ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาอันเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้(จากกฎกระทรวงอุดม ฉายาภักดี, ๒๕๕๓ : ๑๘) ได้กล่าวถึงความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึงการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของสถานศึกษา เพื่อพัฒนา

คุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เป็นการดำเนินการพัฒนาเด็กให้ได้มาตรฐานการศึกษาและคุณลักษณะที่หลักสูตรกำหนด เพื่อเป็นหลักประกันและสร้างความมั่นใจแก่ผู้รับบริการทางการศึกษาว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีลักษณะที่พึงประสงค์เป็นที่ยอมรับของสังคมสอดคล้องกับ สถิติ ทูมคำ, (๒๕๕๓ : ๒๘), การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการ และการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องที่จะเป็นหลักประกันให้สังคมเชื่อว่า จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรและตรงกับความมุ่งหมายของสังคม

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกส่วนในสถานศึกษาต้องร่วมมือกันวางแผน (Plan) กำหนดเป้าหมายและวิธีการ ลงมือทำ (Do) ตามแผนในทุกขั้นตอน มีการบันทึกข้อมูลเพื่อร่วมกัน ตรวจสอบ (Check) ผลงาน หาจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงแล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้นๆ (Action) โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วศิน อิงคพัฒนากุล และคณะ (๒๕๕๖: ๘๔๘) พบว่าเป็นผลสืบเนื่องจากการให้ความสำคัญกับระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา

จากความหมายข้างต้น ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ เนื้อหา สรุปได้ว่า ระบบการสร้างความมั่นใจ ต่อสังคม ผู้ปกครองว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพในทุกด้านตามมาตรฐานการศึกษาและคุณลักษณะที่หลักสูตรกำหนด มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และ เป็นที่ยอมรับของสังคม

ดังนั้น สถานศึกษาจะต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา สถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยปัจจัยหลายๆ ประการ ได้แก่ ลักษณะผู้บริหาร การบริหารจัดการลักษณะบุคลากรลักษณะทรัพยากร และลักษณะวัฒนธรรมองค์กรตามคุณภาพตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรและตรงกับความมุ่งหมายของสังคม

การศึกษายุคใหม่

การศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและสังคมกล่าวคือ การศึกษาจะพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการ เพื่อให้คนเป็นปัจจัยในการพัฒนาสังคมต่อไป ดังนั้นการศึกษาจึงต้องแสดงบทบาทให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยรวมปัจจุบันสังคมโลกและสังคมไทย กำลังก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ในปัจจุบันได้มุ่งเน้นในมิติของการพัฒนา ๔ มิติ ที่สำคัญ ได้แก่ การปฏิรูปนักเรียนยุคใหม่ การปฏิรูปครูยุคใหม่ การปฏิรูปโรงเรียนยุคใหม่หรือแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่และการปฏิรูประบบบริหารจัดการยุคใหม่ ซึ่งในทุกมิตินี้จะมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุผลของการปฏิรูปการศึกษาไทยในศตวรรษที่ ๒๑ (สุรศักดิ์ ปาเฮ , ๒๕๕๖:๑) สำหรับการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่นั้น ได้มีข้อเสนอแนะในเชิงยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาหลากหลายแนวทางตามข้อเสนอของคณะกรรมการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการที่ได้เสนอแนะไว้ ทั้งนี้เพื่อสร้างให้ครูยุคใหม่มีบทบาทในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน และในขณะเดียวกันสามารถพัฒนาตนเอง และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง (รศ.ดร.ธงชัย สมบูรณ์ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ เขียนบทความเรื่อง การศึกษาไทยควรทำอย่างไรในโลกหลังยุคใหม่)วิธีการศึกษา (A Dialectic Approach) ดังต่อไปนี้

๑. การศึกษาไทยต้องให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากขึ้น โดยเฉพาะคนในท้องถิ่น ชนบทมีการเพิ่มระยะเวลาการศึกษาเพื่อประชาชน รัฐต้องให้มีการขยายช่วงระยะเวลาที่ยาวออกไปของการศึกษาภาคบังคับ (Compulsory Education) สิ่งหนึ่งที่รัฐต้องทำ คือการเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อ การเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้นด้วยการลดทอนเวลาในสถานศึกษา แต่เพิ่มคุณค่าในการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนให้มากขึ้น แต่ถึงอย่างไร ผู้สอนต้องเป็นบุคคลที่จะต้องมีความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้นตามสถานการณ์ขอความรู้ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

๒. เนื้อหาของทุกกระบวนวิชาควรจัดการศึกษาแบบ “ความคิดรวบยอดเป็นฐาน (Conceptual-Based มากกว่า “เนื้อหาเป็นหลัก (Contents-Based)” ต้องฝึกผู้เรียนให้มีฐานคิด คิดที่เป็นกรอบและความคิดรวบยอดแต่มีใช้สอนให้คิดนอกกรอบแบบไร้ทิศทางกล่าวคือ ต้องให้ผู้เรียนมีความคิดที่แตกฉานมีใช้แตกตื่นกับความรู้ใหม่ที่เกิดจากการพัฒนา เนื้อหาในทุกกระบวนวิชาต้องสามารถเป็นองค์ความรู้ และข้อความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานได้เนื้อหาที่จัดให้ผู้เรียนนั้นต้องมีการจัดวางให้เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นด้วย แต่มีใช้การสร้าง “วาทกรรมอำพราง” ในหลักสูตรท้องถิ่นแต่อย่างใด

๓. การศึกษาไทยในยุคนี้ต้องมีการผนวกรวมบูรณาการศาสตร์และศิลป์ เข้าให้เป็นเนื้อเดียวกันอย่างถ่องแท้ กล่าวคือ มีศาสตร์สาขาที่หลากหลาย โดยเฉพาะวิชาที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของชาติ ความดีงามของสังคมโลก มนุษยชาติบนพื้นฐานของความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชน การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน เป็นต้น

๔. การศึกษาไทยต้องให้ความสำคัญต่อนำเทคโนโลยีมาใช้ในทุกกระบวนวิชา โดยเฉพาะเทคโนโลยีทางปัญญา (Intellectual Technology) ของผู้สอนที่จะต้องถ่ายทอดสู่ผู้เรียน ผู้เขียนเชื่อว่า “ถ้าครูเก่ง ผู้เรียนเก่ง” แต่ในทางกลับกัน บริบทของการจัดการเรียนรู้และในมณฑลความรู้ปัจจุบัน อาจพบสภาพ “ผู้สอนรู้น้อยกว่าผู้เรียน” ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางการศึกษาที่หวั่นวิตกอย่างเห็นได้ชัดในหลายสถาบันทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษา บางแห่งที่มีการหยิบยกวาทกรรมเชิงการเรียนรู้มาเป็นบทตั้ง (Thesis) “ฝึกให้ผู้เรียนนำเสนอ” โดยผู้สอนไม่ได้เตรียมตัวสอนหรือถ่ายทอดความรู้เลย เอาผลงานของผู้เรียนมาใช้และใช้เทคโนโลยีทางอำนาจที่มากกว่า ด้วยเหตุนี้ จึงอยากให้ผู้สอนต้องตระหนักถึงการค้นคว้า แสวงหาความรู้ที่ใหม่และทันสมัยอยู่เสมอ มีใช้อิงแอบกับฐานคิดเดิมที่มีมาช้านาน โดยปราศจากการศัลยกรรมความคิดของตนเองให้ใหม่เลย

๕. การศึกษาไทยต้องยกมาตรฐานของตนเองสู่มาตรฐานที่ต่างชาติดอมรับได้ กล่าวคือ ไม่ต้องคาดหวังถึง World Class ให้เหมือนกบประเทศที่มีระบบการบริหารจัดการศึกษาที่ดีและมีมายาวนาน แต่อยากให้เห็นมาพิจารณาไตร่ตรองถึงมาตรฐานทางด้านเนื้อหา มาตรฐานทางด้านวิชาการ ที่ผู้เรียนมีความลุ่มลึกในเนื้อหาวิชาที่ตนเองเลือกเรียน หรือการสร้างมาตรฐานใหม่ให้ผู้เรียนสามารถมีความสุขในการเรียนรู้ในแต่ละวัน (Total Learning Happiness) สิ่งนี้ถือว่าเข้าถึงแก่นแกนของการศึกษาที่แท้จริง และสามารถเรียกได้ว่ามาตรฐานการศึกษาที่ควรเป็นและชัดเจนยิ่งนัก

๖. การศึกษาไทยต้องมีการเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะทุกองค์กรจะต้องหนุนนำให้ทุกคนได้เกิดสภาวะในจิตใจที่ต้องเข้าถึงการเรียนในทุกๆระบบอย่างลงตัวมิใช่ปล่อยให้ป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง หรือความรับผิดชอบแบบ “จอมปลอม”

๗. ท้ายสุดการศึกษาไทยต้องสามารถปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการทางด้านสังคม และทางด้านเศรษฐกิจได้ ด้วยสภาพที่มีการแข่งขันที่รุนแรงทั้งการผลิตสินค้าและบริการ ฉะนั้นการศึกษาไทยต้องก้าวไปสู่ความเป็นพลวัตให้ได้ (Dynamic Change) ความรู้ที่ต้องป้อนให้แก่ผู้เรียน คือสถานการณ์ความเคลื่อนไหวต่างๆของสังคมโลก ฝึกให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ถึงเหตุการณ์ต่างๆ และหาวิธีวิทยาในการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องตลอดจนอยู่บนพื้นฐานของความเป็นพลโลกที่แท้จริงสอดคล้องกับกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา

พ.ศ. ๒๕๖๑ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง แห่ง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และมาตรา ๔๗ วรรคสอง แห่ง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ โดยสาระสำคัญ ๓ ส่วน

๑) ให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่ ร.ม.ว.ศ. ประกาศกำหนด

๒) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี เพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษามาวรรคหนึ่งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษามีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำสถานศึกษา เพื่อให้การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

และ ๓) เมื่อได้รับรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแล้ว ให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาจัดส่งรายงานดังกล่าวพร้อมกับประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการให้มีการประเมินผล และการติดตามตรวจสอบซึ่งรวบรวมได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสถานศึกษาแห่งนั้นให้แก่สำนักงานเพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการประเมินคุณภาพภายนอก ให้สำนักงานดำเนินการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินและการติดตามตรวจสอบดังกล่าว พร้อมข้อเสนอแนะให้แก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยในการดำเนินการสำนักงานอาจจัดให้บุคคลหรือหน่วยงานที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานดำเนินการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้ ให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้นติดตามผลการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาดังกล่าว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

บทสรุป

การพัฒนาการองค์กรให้มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการปฏิบัติงาน เช่นเดียวกันการพัฒนาคุณภาพการศึกษาก็ต้องอาศัยการประกันคุณภาพในสถานศึกษาเพื่อสร้างมาตรฐานการศึกษา เป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนทั้งในและนอกสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผลพัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานที่กำหนดไว้ ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูล สรุปและรายงานผลการพัฒนาตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ผู้บริหารมีการปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยการตรวจสอบทั้งภายในและภายนอกในบริบทของการประกันคุณภาพ พัฒนากระบวนการทัศน์ใหม่ให้เกิดขึ้นในองค์กร ขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์ใหม่ ทันท่วงทีเหตุการณ์โลก โดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการใช้อย่างชาญฉลาด (Data Wise Improvement Process)

การจัดการความรู้ (Knowledge Management) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ (Learning Network) และการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ (Evaluation Utilization) ซึ่งการนำแนวคิดเหล่านี้ไปดำเนินงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องของสถานศึกษา มิใช่เป็นการเพิ่มภาระงานที่มากขึ้น แต่เป็นการเสริมหรือสนับสนุนให้โรงเรียนมีระบบหรือวิธีการที่จะพัฒนาโรงเรียนตามวงจรคุณภาพ โดยใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นฐานในการขับเคลื่อนให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวง.(๒๕๖๑). การประกันคุณภาพการศึกษา.(ออนไลน์).สืบค้นจาก<http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/011/3.PDF>(๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑)
- ธงชัย สมบูรณ์. (๒๕๖๐).โลกหลังยุคใหม่ อนาคตทางการศึกษาและปัญญาของชาติ.(ออนไลน์).สืบค้น https://www.matichon.co.th/columnists/news_783896 (วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐)
- วศินอิงค์พัฒนากุลและคณะ. (2556). พัฒนาการการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน :กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. วารสารVeridian E-Journal กลุ่มมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และ ศิลปะ.Vol.6 No. 2 (May-August 2013): หน้า 848 – 863
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2556). เอกสารประกอบการอบรมสัมมนาบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 1 – 2 หลักสูตรการพัฒนาครูโดยการสร้างระบบพี่เลี้ยง. ณ โรงแรมนครแพร่ทาวเวอร์ อ.เมืองแพร่ จ.แพร่ วันที่ 22-23 เมษายน 2556.
- สฤชต์ ทุมคำ.(2553:38). การประกันคุณภาพสถานศึกษา.สืบค้นจาก [http://www.ptu.ac.th/StudentServe/input/thesis/\[10\]\[140916032034\].pdf](http://www.ptu.ac.th/StudentServe/input/thesis/[10][140916032034].pdf)
- อุดม ฉายาภักดี. (2553). การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาพื้นฐานขนาดเล็กสังกัด สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 2.วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสาน